

Ліна Костенко

**Lina Kostenko is a Ukrainian poet and writer, recipient of the Shevchenko Award.
Kostenko is a leading representative of Ukrainian poets of the sixties known as
Shestydesiantnyky**

**Вперше вийшов у світ у видавництві Івана Малковича «А-ба-ба-га-ла-ма-га» в
грудні 2010 року. Роман практично зразу ж став українським бестселером.**

Записки українського самашедшого (отривки)

1 частина

Колись я читав багато книжок, тепер переважно пресу. Тінейджер каже, що у майбутньому взагалі книжок не буде. Вся світова література вміститься на компактдисках. Увесь компендіум знань можна буде взяти через інтернет. І ліси не переводити на папір. Квартири будуть просторі, люди не вдихатимуть книжковий пил.

Мене така перспектива не радує. Я людина ХХ століття принаймні півмене залишилося там. Я люблю книжку, том, фоліант. Квартира наша заставлена стелажми, книги у два ряди, ще й в закапелку стосик. Це наші найголовніші меблі. У серванті сирітськи поблискує кришталь, якого ще не добив наш малий. (с. 86)

1. Перегляньте слова у словнику

переважно

загал

світова

пил

принаймні

закапелка

---

2. Дайте відповіді на питання.

1. Що тепер переважно читає письменник?

---

2. Що каже він про перспективу, коли вся світова література вміститься на компактдисках?

---

3. Яка найголовніша мебля у нього? Чому так?

---

2 частина.

А й справді, мій дім — моя фортеця, тепер я це зрозумів. Зачинитися й нічого не чути! Хранителька нашого домашнього вогнища — теща. Плита у нас електрична, дві конфорки несправні, а теща пече і смажить млинці, деруни й налисники, на те ж воно й свято Масниці. — Спочиньте, мамо, — каже дружина. — Куди там, ліпить вареники, всілякі вертутики й кнедлики. Миски у неї полив'яні, ложки й товчачики дерев'яні, дивно те все виглядає серед наших міських начинь — іспанської каструлі, яку ми звемо «хабанерою», і чайника зі свистком, на такі перейшов колись військовий завод по конверсії. А то все вона привезла зі своєї поліської хати. І старовинну іконку Божої Матері, яку нема де приткнути у нашому інтер'єрі. Вона стоїть на холодильнику і час від часу, коли він починає гурчати, здригається разом з ним.

А вранці в неділю теща вклонилася раптом низенько і попросила прощення. Ми з дружиною остовпіли: — Та що ви, мамо, за що ж прощення?! — Так Прощена ж Неділя, — сказала теща. — Всі у всіх повинні просити прощення. За вдіяне, сказане й за подумане. — Я подивився на дружину, вона на мене. Чи ми були б здатні так просто і так природно попросити прощення одне в одного? За вдіяне. За сказане. А головне — за подумане.

Потім почався Великий Піст. Але теща і в Піст готує пресмачні страви. Пісні борщі, супи монастирські з квасолею і з грибами. Ці сушені гриби ще з її Полісся, малому не даємо. Наче на нас тут не дихнув Чорнобиль, наче у нас тут немає цезієвих плям. І у дворі, і на розі нашої вулиці, якраз там, де магазин, де ми купуємо овочі. Моркву, ріпу і артишок. Теща вночі стогнала: приснилася радіація. (с.87)

1. Перегляньте слова у словнику

фортеця

вогнище

теща

пекти

смажити

свято

мленці

деруни

налисники

М

Масниця

спочивати

полив'яний

чайник

конверсія

приткнути

гурчати

здригатися

остовпити _____

Прощена Неділя _____

здатний _____

2. Дайте відповіді на питання.

1. Хто ранителька домашнього вогнища оповідача?

_____

2. Які пресмачні страви готує теща?

_____

3. Що це таке Масниця?

_____

4. Що привезла вона зі своєї поліської хати?

_____

5. Чого старовинна іконка Божої Матері стоїть на холодильнику?

_____

6. Що зробила теща вранці в неділю?

_____

7. Що та за що повинні робити люди в Прощену Неділю?

_____

8. Що готує теща в Великий Піст?

_____

9. Чого не можна їсти гриби з Полісся?

_____

3. Додайте необхідні прийменники у речення.

1. То все вона привезла _____ своєї поліської хати.
2. А вранці _____ неділю теща вклонилася раптом низенько і попросила прощення.
3. Всі _____ всіх повинні просити прощення. _____ вдіяне, сказане й _____ подумане.
4. Є у нас іспанська каструля, яку ми зємо «хабанерою», і чайник _____ свистком, на такі перейшов колись військовий завод _____ конверсії.

Частина 3.

Розумію, чому дружина така нервова. День у день, з року в рік, все життя одне й те ж — становище мови, яка гине, література, яка занепадає, історія, яку не можна читати без брому. Часом бачу, що вона в ступорі. А я в цих питаннях невеликий порадник. Вона більше ділиться з моїм батьком. А сьогодні вранці каже: «Мені снилося, що я займаюсь фламандським фольклором. І стою у величезній черзі за Грантом. Мене питають: — Ви знаєте фламандську мову? — Кажу: — Не знаю. Але я вивчу!»

І раптом заплакала: «Ти маєш рацію. На Канари!»

Це вже відчай. Я обняв її й пригорнув, і ми посиділи в такій пронизливій близькості, як у наші кращі роки, тільки тоді не було такої печалі.

Ми з нею дуже різні. Я закодований на сумарне охоплення явищ, вона — на конкретику фактів. Я фіксую проблеми, вона бачить нюанси. Недарма ж Фур'є вважав, що в жінок сильніше розвинута інтуїція, а в мужчин —

розум. Через те жінка швидше здогадується, а чоловік глибше аналізує. Хоча Вернадський вважав, що інтуїція — це інформація згори.

Я системний програміст. У мене в голові добрий процесор. Люди, як правило, бачать світ у діапазоні своїх проблем. Ну, ще в радіусі родини, країни, свого фаху, своїх інтересів. А якщо подивитися на світ у комплексі різних подій і явищ, виникає зовсім інша картина. Бачиш критичну масу катастроф. До того ж при такій глобальній оптиці корегуються пропорції власних проблем.

— Дар одночасного бачення, — каже дружина, — це страшна річ. Може розірвати зсередини, ніхто й не зрозуміє, що з людиною сталося.

Вона даремно боїться.

Я не перекрою плащ на мантию і не підпишуся: Фердинанд VIII.

(с. 66-67)

1. Перегляньте слова у словнику

розумити _____

гинути _____

ступор _____

порадник _____

черга _____

рація _____

пригорнути _____

відчай _____

близкість _____

печаль	_____
родина	_____
фах	_____
корегувати	_____
охоплення	_____
виникати	_____
власний	_____
даремно	_____

1. Дайте відповіді на питання.

1. Чому дружина письменника така нервова?
_____
2. С ким ділиться більше дружина?
_____
3. Що їй снилося?
_____
4. Чому жінка заплакала?
_____
5. Що пише розповідач про себе та свою дружину?
_____
6. Як бачуть світ люди?
_____

7. А як розповідач дивиться на світ?

---

8. Що писав Фур'є? А що вважаєте ви?

---

9. Що таке «дар одночасного бачення»?

---

10. Хто такий Фердинанд VIII?

---

2. Знайдіть у тексті ступені порівняння прислівників. Випишіть їх та визначте, від якметників вони утворені.

4. Поставте слова в дужках у правильні форми.

1. Часом бачу, що вона _____ (ступор).

2. Вона більше ділиться _____ (мій батько).

3. (Я) _____ снилося, що я займаюсь _____
_____ (фламандський фольклор).

4. Я обняв _____ (вона) й пригорнув, і ми посиділи в такій
пронизливій близькості, як у наші кращі роки.

5. Я закодований _____
(сумарне охоплення явищ).

6. А якщо подивитися на світ у комплексі _____ (різні
події і явища), виникає зовсім інша картина.

5. Складіть речення з поданими нижче часовими виразами.

Колись

З року в рік

День у день

Раптом

Часом
